

Regeringen, Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
kopia li.smf@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss: Förslag till ändrade regler om markavståenden för naturvårdsändamål enligt jordförvärvslagen

Er beteckning: LI2026/00492

Sammanfattning

Ett av de viktigaste syftena med jordförvärvslagen och som har ett brett stöd är att bevara balansen i markägandet så att inte juridiska personers ägande ökar på bekostnad av de fysiska. Samtidigt är det viktigt med avsättning av mark för naturvårdsändamål med tanke på den biologiska mångfalden. Länsstyrelsen förordar därför förslag 1 som balanserar de här två samhällsintressena.

Utredningens huvudförslag

3.3.1 (förslag 1): Förslaget innebär att en juridisk person endast får tillgodoräkna sig avståenden av äganderätten av lantbruksegendom till en fysisk person eller till staten för naturvårdsändamål. Den nuvarande möjligheten att kunna tillgodoräkna sig upplåtelser till staten för naturvårdsändamål tas således bort. Därutöver avskaffas möjligheten för en juridisk person att tillgodoräkna sig ett framtida avstående av lantbruksegendom till en fysisk person eller till staten för naturvårdsändamål.

Länsstyrelsens yttrande: Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Det här blir en bra och rimlig balans mellan två intressen, dels att bevara ägarbalansen mellan juridiska och fysiska personer och dels att sätta av mark till naturvårdsändamål.

3.3.2 (förslag 2): Förslaget innebär att bestämmelsen i 6 § första stycket 2 b jordförvärvslagen upphävs och att en juridisk person därmed endast får tillgodoräkna sig avståenden av äganderätten av lantbruksegendom till en fysisk person. Möjligheten enligt

nuvarande bestämmelse att kunna tillgodoräkna sig avståenden till staten för naturvårdsändamål tas således bort i sin helhet. Därutöver avskaffas möjligheten för en juridisk person att tillgodoräkna sig ett framtida avstående av lantbruksegendom till en fysisk person.

Länsstyrelsens yttrande: Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Det här skulle sannolikt minska möjligheterna alltför mycket att kunna bilda formella skydd på juridiska personers marker.

Utredningens övriga förslag

5.2.1 Krav på uppgifter som lämnas i markbalansredovisningen:

Föreslår att myndighetsgemensamma rutiner upprättas om att begära in kompletterande uppgifter när markbalansredovisningen inte innehåller alla uppgifter.

Länsstyrelsens yttrande: Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

5.2.2 Markbalansredovisning för bolag som ingår i en koncern:

Föreslår att i blanketten för ansökan om förvärvstillstånd ska framgå information om att redovisningen av markbalansen, i de fall sökanden ingår i en koncern, ska göras på bolagsnivå.

Länsstyrelsens yttrande: Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

5.2.3 Tillämpning av femårsregeln:

Föreslår att myndighetsgemensamma rutiner upprättas som förtydligar att en juridisk person inte kan tillgodoräkna sig en positiv markbalans vid ingången av femårsperioden.

Föreslår också att myndighetsgemensamma rutiner upprättas som förtydligar att ett förvärv som en juridisk person har gjort från en fysisk person eller dödsbo, och som prövningsmyndigheten har kännedom om att denne inte har kompenserat för, kan beaktas även om fem år har passerat sedan förvärvet skedde.

Länsstyrelsens yttrande: Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

5.2.4 Områdesskydd som omfattas av begreppet

naturvårdsändamål: Föreslår att underlaget för beräkning av markbalansen omarbetas så att sökanden behöver uppge om markavståendet till staten avser bildande av nationalpark, naturreservat eller biotopskyddsområde.

Föreslår också att myndighetsgemensamma rutiner upprättas som förtydligar att endast avståenden till staten (ej kommun) är godtagbara för att utgöra ett kompensationsgrundande avstående.

Om jordförvärvslagen ändras på så sätt att endast avståenden av äganderätten till staten får tillgodoräknas, får det i så fall till följd att endast avsättningar för bildande av nationalpark och naturreservat är godtagbara. I så fall behöver information i blanketter och rutiner ses över på nytt.

Länsstyrelsens yttrande: Länsstyrelsen tillstyrker förslagen.

5.2.5 Kontroll av om förvärvaren har erhållit kompensationsmark av staten: Föreslår att underlaget för beräkning av juridiska personers markbalans omarbetas på så sätt att sökanden behöver uppge om de har erhållit annan ersättningsmark av staten för den egendom de har avstått för naturvårdsändamål.

Föreslår också att myndighetsgemensamma rutiner upprättas som innebär att vid behov göra en kontroll av sökandens uppgifter mot Naturvårdsverkets fastighetsenhet. I dagsläget är det endast allmänningsskogar, häradsallmänningar och besparingsskogar som kan erbjudas ersättningsmark av staten varför kontrollen kan begränsas till dessa juridiska personer. Denna rutin kan komma att revideras om staten i framtiden kan erbjuda ersättningsmarker även till andra former av juridiska personer.

Om jordförvärvslagen ändras på så sätt att markavståenden begränsas till att gälla endast om det skett till fysisk person kan dessa åtgärder upphöra.

Länsstyrelsens yttrande: Länsstyrelsen tillstyrker förslagen.

Konsekvenser för en hållbar utveckling i länet

Miljömässiga konsekvenser

Ett fortsatt omfattande privat ägande av fysiska personer säkerställer en mångfald av olika brukningsmetoder i jord och skogsbruket.

Ekonomiska konsekvenser

Fler företag kan utvecklas vilket leder till ekonomisk tillväxt.

Konsekvenser för social hållbarhet

Ett av huvudsyftena med jordförvärvslagen är att gynna sysselsättningen och boendet i glesbygder. Vid fysiska personers förvärv ökar chanserna till det väsentligt jämfört med juridiska personer.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Carin Lamme Lindh med handläggare Johan Ekström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också naturskyddshandläggare Love Eriksen, enhetschef för Landsbygdsutveckling och fältkontroll Mikael Briland och avdelningschef för Landsbygdsavdelningen Stefan Carlsson medverkat.